

со всіма звеннями державної влади в частині необхідності введення сучасного і прозорого ринку землі без всяких обмежень. Це приведе до підвищення ефективності аграрного виробництва в Україні, суттєве розширення об'ємів інвестування в аграрну сферу і потужне укріплення її позицій по забезпеченню глобальної продовольственої безпеки.

Висновок. Соціологічне дослідження по оцінці проведення земельної реформи дало можливість зробити наступні висновки:

1. Головним слідствием реформування земельних відносин респонденти вважають набуття земельної власності, причому цей відповідь не змінився протягом двох років досліджень. В цьому – неоспорима і безумовна результативність земельної реформи.

2. На другому місці серед наслідків – збільшення рівня доходів, причому такі оцінки протягом проведення досліджень зростають – з 27% до 37,9%.

3. Головним очікуванням від реформи було розвиток сільськогосподарського виробництва, а головним результатом стало набуття частинної власності на землю.

4. Кількість респондентів, підтверджують існування позитивних наслідків (47,8%), більше ніж в п'ять разів перевищує кількість тих, хто вважає ці наслідки негативними (8,7%).

Слідовательно можна говорити про успішність проведеної земельної реформи.

Істочники і література:

1. Земельна реформа в Україні. Статистична інформація : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zemreforma.info>.
2. Земельне право України : підруч. / за ред.: О. О. Погрібного, І. І. Каракаша. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2009. – 600 с.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768 – III : [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Земельні відносини: основи регулювання : збірник систематизованого законодавства / сост. І.А. Сухомлин; учред. ЗАО «ХК «Блиц-Інформ». – К. : Блиц-Інформ, 2011. – Вып. 2. – 192 с.
5. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1245/2010 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
6. Шеремет А. П. Земельне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 632 с.

Манько І.М., Харченко К.І.

УДК 654.012

ПРИРОДООХОРОННИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Актуальність роботи. В умовах нестабільного середовища підприємства потребують заходів, програм та інструментарію із підвищення їх стійкості та стабільного розвитку. Одним з елементів є фінансова стійкість підприємств. Фінансова стійкість є складною і багатофакторною категорією. Одним з її елементів є природоохоронний аспект. Для підприємств АПК, особливо східних регіонів дуже важливим є екологічний аспект. З цього погляду, підприємства потребують переходу від здійснення комплексних заходів, спрямованих на охорону довкілля, до сталого еколого-економічного функціонування. Проблеми стану довкілля, його погіршення та необхідності активізації діяльності щодо зниження антропогенного навантаження на природне середовище сьогодні є актуальними для забезпечення фінансової стійкості підприємств. Власне важливість питань природокористування залишається незмінною протягом останніх десятиліть. Актуальним і об'єктивно необхідним є визначення природоохоронних сфер і інструментарію. Їх визначення дозволить сформулювати заходи з напрямів забезпечення екологічних аспектів фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці Ю.Д. Бойчук, О.В. Бугай, Е.М. Солоненко [2] досліджували досягнення гармонізації співіснування суспільства і природи. Структуру природокористування та розміщення продуктивних сил досліджував Б.М.Данилишин [3]; екологічні аспекти в державному управлінні – О.Г. Мордвінов [7], І.Д. Якушик [9] та ін. Також аналізом проблем екологічного характеру займалися В.А. Барановський, П.П. Борщевський, С.М.Волошин, В.В. Ковтун, В.С. Луцько [5] та ін. Досвід показав, що недостатньо розроблені та висвітлені питання оцінки та пріоритетних напрямів удосконалення управління екологічною безпекою для забезпечення фінансової стійкості підприємств. В роботах зазначених науковців досліджено теоретичні основи екологізації інвестиційної діяльності, питання державного регулювання екологічного інвестування та ряд інших проблем.

Мета роботи – проаналізувати і визначити основні причини екологічних проблем і запропонувати шляхи їх подолання для забезпечення фінансової стійкості підприємств.

Основний матеріал дослідження. Охорона довкілля та раціональне використання природних ресурсів є невід'ємною частиною процесу суспільного розвитку, адже природні ресурси є основою життєдіяльності населення та економіки, тому забезпечення їх збереження, відтворення та невиснажливого використання є однією з основних передумов фінансової стійкості підприємств.

В Україні щороку продовжує зростати антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє середовище. Україна має найвищий в Європі рівень розораності сільськогосподарських угідь, споживання водних ресурсів, вирубки лісів. Близько 15% території України з населенням понад 10 млн. осіб знаходиться в критичному екологічному стані. В Україні близько 70% поверхневих вод і значна частка запасів підземних, втратили своє значення як джерела питної води. Витрати свіжої води на одиницю виробленої продукції в Україні перевищують аналогічні показники у Франції – у 2,5 рази, ФРН – у 4,3 рази, Великобританії і Швеції – у 4,2 рази.

Інтеграція екологічної політики в усі напрями діяльності є обов'язковою умовою переходу до екологічно збалансованого розвитку. Розвиток країни та регіонів, структура економічного зростання, матеріального виробництва та споживання, а також інших видів діяльності суспільства функціонує в межах здатності природних екосистем відновлюватися, поглинати забруднення та підтримувати життєдіяльність теперішнього і майбутніх поколінь.

Першопричинами екологічних проблем України є:

- успадкована структура економіки з переважаючою часткою ресурсо- та енергоємних галузей, негативний вплив якої був посилений переходом до ринкових умов;
- зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;
- існуюча система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій;
- недостатня сформованість інститутів громадянського суспільства;
- недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку;
- недотримання природоохоронного законодавства.

За даними державної статистичної звітності 2009 року, основними забруднювачами атмосферного повітря є підприємства переробної і добувної промисловості та підприємства електро- і теплоенергетики (відповідно 31 і 21 та 40 % загального обсягу викидів забруднюючих речовин, що надходять в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення). Сьогодні викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами становлять 39 % загальної кількості викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Викиди забруднюючих речовин автомобільним транспортом становлять 91 % забруднюючих речовин, що викидаються пересувними джерелами. До забруднюючих речовин, що переважно викидаються в атмосферне повітря, належать оксид азоту, оксид вуглецю, діоксид і інші сполуки сірки, пил. Звісно, стан навколишнього середовища безпосередньо впливає на здоров'я людей, а відповідно й на тривалість життя.

Система державного управління в галузі охорони водних ресурсів потребує невідкладного реформування у напрямі переходу до інтегрованого управління водними ресурсами. Функції управління в галузі охорони, використання та відтворення вод розподілені між різними центральними органами виконавчої влади, що призводить до їх дублювання, неоднозначного тлумачення положень природоохоронного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів.

Серед земель України найбільшу територію займають землі сільськогосподарського призначення (71 %), 78 % з яких є ріллею.

На всій території поширені процеси деградації земель, серед яких найбільш масштабними є ерозія (близько 57,5 % території), забруднення (близько 20 %), підтоплення (близько 12 % території).

Проблеми у сфері охорони земель значною мірою зумовлені незавершеністю процесу інвентаризації і автоматизації системи ведення державного земельного кадастру, недосконалістю земельпорядної документації та недостатністю нормативно-правового забезпечення, проведення освітньої та просвітницької роботи, низькою інституціональною спроможністю відповідних органів виконавчої влади.

На сьогодні в Україні створюється система біобезпеки, основною метою якої є забезпечення безпечного провадження генетично-інженерної діяльності та використання генетично модифікованих організмів і запобігання несанкціонованому та неконтрольованому їх поширенню.

Досягнення цієї мети передбачається шляхом запобігання екологічним, економічним, соціальним та іншим ризикам, пов'язаним з використанням генетично модифікованих організмів і провадженням генетично-інженерної діяльності, а також процесів, що становлять загрозу для національних інтересів.

Висновки. На сучасному етапі екологічний стан країни та рівень природоохоронної діяльності підприємств не є досконалим і створює загрозу фінансовій стійкості підприємств. З метою удосконалення природоохоронної діяльності підприємств і розвитку фінансової стійкості необхідно: сприяти вирішенню питань щодо виконання програм збору і утилізації продукції після завершення строку її використання, забезпечення інформування населення про вплив виробничої діяльності на стан довкілля, організації широких громадських обговорень щодо планів будівництва; здійснювати збалансовану політику, спрямовану на підвищення вимог і відповідальності суб'єктів господарювання за забруднення навколишнього природного середовища і на стимулювання впровадження природоохоронних заходів. З цією метою необхідно передбачити підвищену відповідальність за забруднення навколишнього природного середовища і компенсацію завданих збитків, включаючи повну вартість рекультивації підземних вод.

Джерела та література:

1. Барановський В. А. Україна. Еколого-економічна збалансованість території / В. А. Барановський, П. Г. Шищенко, Л. Г. Замарацька. – К. : Всеукр. екологічна ліга, 2005. – 35 с.

- Бойчук Ю. Д. Екологія і охорона навколишнього середовища : навч. посіб. / Ю. Д. Бойчук, Е. М. Солоненко, О. В. Бугай. – Суми : ВТД «Унів. Книга», 2002. – 284 с.
- Данилишин Б. М. Сталий розвиток України: реалії і проблеми / Б. М. Данилишин // Проблеми сталого розвитку України. – К. : БМТ, 2000. – С. 133-150.
- Державна служба статистики : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
- Луцько В. С. Удосконалення економічного механізму регулювання екологічної безпеки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.08.01 «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / В. С. Луцько; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2001. – 19 с.
- Медико-демографічна ситуація та організація медичної допомоги населенню у 2010 році: підсумки діяльності системи охорони здоров'я та реалізація Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». – К. : ОЗ України, 2011. – 104 с.
- Мордвінов О. Г. Управління аграрним природокористуванням в умовах ринкової трансформації / О. Г. Мордвінов. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 344 с.
- Сердюк А. М. Профілактичне спрямування медицини як стратегія реформ охорони здоров'я / А. М. Сердюк // Журнал НАМН України. – 2011. – № 1. – С. 39-43.
- Якушик І. Д. Економіко-екологічні проблеми удосконалення природокористування в агропромисловому комплексі України / І. Д. Якушик. – К., 1997. – 300 с.

Маринчук С.Г.

УДК 339.5

ТИПОВІ СХЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ТА ОНШОРНИХ ЗОН ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Вже давно не секрет, що українські бізнесмени активно використовують в цілях податкового планування структури, зареєстровані в класичних офшорних і низькоподаткових юрисдикціях.

Найбільш простий і популярної сферою використання офшорних компаній є сфера міжнародної торгівлі. Здійснення експортно-імпортних операцій через підконтрольні офшорні компанії мають дві важливі переваги для українських підприємств порівняно з прямою міжнародною торгівлею.

У по-перше, це уникнути ризику нарахування пені державною податковою інспекцією (0,3% від вартості товару за кожний день прострочення) у разі несплати іноземним контрагентом ціни контракту (варіант експорту) або поставки товарів (варіант імпорту) у встановлений Законом України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті" граничний термін. Законодавець періодично змінює даний граничний термін то 90, то 180 днів. Тобто, якщо торговим партнером буде підконтрольна офшорна компанія, то цей ризик можна уникнути як у імпортній, так і в експортній операції. І все тому, що офшорні юрисдикції, на відміну від України, не мають обмежень валютного законодавства і не нервують з приводу так званого «виведення» капіталу за кордон.

І по-друге, українські бізнесмени з підконтрольними офшорними компаніями отримують прекрасну можливість регулювати торговельний прибуток і митну вартість товарів. При правильному розрахунку регульованої ціни товару, істотно знижується податкове навантаження на українське підприємство.

Це явище у світі вже давно називають недобрим словосполученням - "трансфертне ціноутворення".

Таблиця 1. Структура торговельного обороту України з офшорними юрисдикціями за IV квартал 2011 року.

Країна	Сумарний торговий оборот		Експорт		Імпорт	
	Тис дол. США	%	Тис дол. США	%	Тис дол. США	%
ВСЬОГО	575681		535708,1		39972,9	
ОАЕ	208312,7	36,185%	188289,2	35,148%	20023,5	50,093%
Британські Віргінські О-ви	178807,7	31,060%	178670,7	33,352%	137	0,343%
Сингапур	100410,8	17,442%	95886,4	17,899%	4524,4	11,319%
Кіпр	40210,8	6,985%	37007,6	6,908%	3203,2	8,013%
Мальта	22413,6	3,893%	22346,7	4,171%	66,9	0,167%
Гонконг	12785,3	2,221%	5041,3	0,941%	7744	19,373%
Інші офшорні юрисдикції	12740,1	2,213%	8466,2	1,580%	4273,9	10,692%

Ідея полягає в штучному перенесення торгової прибутку від експортно-імпортної операції з українського підприємства в офшорну компанію з класичної офшорної зони. Ця мета досягається до неподобства просто - необхідно поставити між продавцем і покупцем таку собі компанію "прокладку" - офшорного посередника, на якому і буде осідати 90-95% всієї торговельної прибутку. Торгова прибуток офшорної компанії фактично складається з дельти між регульованою ціною та ринковою ціною на товари. Реалізація схеми трансфертного ціноутворення з українськими компаніями і формула розрахунку регульованої ціни залежить від типу схем, які по напрямку можна розділити на:

- Експортну схему (український виробник або трейдер експортує товари за кордон через пов'язану офшорну компанію);

- Імпортну схему (український імпортер закуповує іноземні товари через пов'язану офшорну компанію);